

Funcions cognitives superiors: pensament

Codi: 101714

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500893 Logopèdia	OT	4	1

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Professor/a de contacte

Nom: Joaquín T. Limonero García

Correu electrònic: Joaquin.Limonero@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

María José Gómez Romero

Prerequisits

No hi ha prerequisits però va bé tenir coneixements d'anglès a nivell de lectura i haver aprovat l'assignatura "Introducció a la metodologia científica i als processos psicològics" de primer curs.

Objectius

Aquesta assignatura aprofundeix sobre el coneixement d'una de les funcions cognitives més importants com és el pensament humà i la influència que aquest pot tenir sobre el llenguatge tant en situacions quotidianes com en situacions especials (estrès, accidents, etc.). Així mateix, es presenten procediments de potenciació cognitiva i els seus possibles efectes en la reeducació de logopèdia. D'aquesta manera, en finalitzar l'assignatura l'estudiant hauria de ser capaç de:

- Conèixer i descriure els principals processos implicats en el pensament.
- Identificar i analitzar els efectes dels factors emocionals i cognitius en els processos de raonament i presa de decisions.
- Conèixer els efectes que poden tenir determinades malalties o accidents en els processos de pensament i la seva influència en el llenguatge.
- Descriure i aplicar diferents estratègies per potenciar les funcions cognitives en general, i el llenguatge en particular. S'analitza el rol del logopeda en aquests aspectes.
- Interpretar de manera crítica els resultats de les investigacions sobre els processos implicats en el pensament i la seva influència en el llenguatge.

Competències

- Analitzar i sintetitzar informació.
- Comprendre, integrar i relacionar nous coneixements fruit d'un aprenentatge autònom.

- Demostrar que es comprenen i s'empren correctament la terminologia i la metodologia pròpies de la recerca logopèdica.
- Expressar-se de manera fluida, coherent i adequada a les normes establertes, tant oralment com per escrit.
- Integrar els fonaments biològics (anatomia i fisiologia), psicològics (processos i desenvolupament evolutiu), lingüístics i pedagògics de la intervenció logopèdica en la comunicació, el llenguatge, la parla, l'audició, la veu i les funcions orals no verbals
- Organitzar i planificar amb l'objectiu d'establir un pla per desenvolupar en un període establert.
- Utilitzar les tècniques i els instruments d'exploració propis de la professió i registrar, sintetitzar i interpretar les dades aportades integrant-les al conjunt de la informació.
- Valorar les produccions científiques que sostenen el desenvolupament professional del logopeda.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar i sintetitzar.
2. Comprendre, integrar i relacionar nous coneixements fruit d'un aprenentatge autònom.
3. Descriure els diferents processos de raonament implicats en el pensament.
4. Descriure els principals processos i sistemes implicats en la memòria i en el pensament.
5. Descriure les principals tècniques i instruments d'avaluació del pensament i de la memòria
6. Elaborar i redactar informes a partir dels resultats obtinguts en experiments sobre pensament i sobre memòria.
7. Emprar correctament la terminologia i la metodologia pròpies de la recerca sobre les funcions cognitives superiors en l'àmbit de la logopèdia.
8. Explicar els efectes de determinades malalties o traumatismes cranioencefàlics en els processos de memòria i pensament.
9. Expressar-se de manera fluida, coherent i adequada a les normes establertes, tant oralment com per escrit.
10. Interpretar de manera crítica els resultats de les avaluacions fetes relacionant-les amb les alteracions del pensament i la memòria i els seus efectes sobre el llenguatge.
11. Interpretar de manera crítica els resultats de les recerques sobre els processos implicats en el pensament i en la memòria.
12. Organitzar i planificar amb l'objectiu d'establir un pla per desenvolupar en un període establert.
13. Plantejar dissenys adequats per a les pràctiques sobre els diferents processos i fenòmens implicats en la memòria i el pensament.
14. Relacionar els factors emocionals i racionals amb els processos de raonament i presa de decisions.

Continguts

El programa de l'assignatura s'estructura en els següents temes que inclouen també seminaris i classes pràctiques

Tema 1: Aspectes conceptuals del pensament

Què és el pensament. Com funciona i s'integra amb la resta de processos cognitius superiors.

Adquisició i desenvolupament de funcions cognitives (pensament) al llarg del cicle vital: Situacions especials: prematurietat, envelliment normal i patològic.

Com funciona el pensament. Representació del coneixement: conceptes, esquemes, guions i mapes cognitius.

Aspectes a tenir en compte en l'entrevista clínica.

Tema 2. Funcions cognitives en situacions específiques

Tipus de pensament. Solució de problemes i presa de decisions en situacions d'incertesa (conflictes motivacionals, situacions d'estrès).

Efecte dels estats d'ànim (positiu i negatiu) sobre les funcions cognitives.

Efectes de la prematurietat en el desenvolupament en general i en les funcions cognitives en particular.

Malalties cerebrals: accidents cerebrovasculars, Alzheimer, Accidents i traumatismes cranioencefàlics.

Aspectes a tenir en compte en l'entrevista clínica.

Tema 3. Potenciació cognitiva i logopèdica

Facilitació del pensament (Mètode de De Bono) i creativitat.

Estimulació cognitiva i reeducació: objectius generals i específics, consideracions generals. El rol del logopeda. Rehabilitació cognitiva i logopèdica.

Aspectes a tenir en compte en l'entrevista clínica.

Metodologia

ACTIVITAT DIRIGIDA

- Classes teòriques, pràctiques i seminaris
- Classes magistrals amb suport de TIC i debat en gran grup
- Classes pràctiques de discussió de conceptes bàsics a través de petits exercicis i activitats de gamificació
- Seminaris de discussió de casos o articles en petits grups
- Tallers de propostes d'intervenció o rehabilitació
- Al llarg del curs es potenciarà la participació igualitària a classe.

ACTIVITAT SUPERVISADA

- Tutories
- Tutories de seguiment amb el professor en grup petit
- Redacció i elaboració de treballs individuals i grupals
- Tutorització de treballs (individuals o grupals) de forma presencial i/o virtual

ACTIVITAT AUTÒNOMA

- Cerca, lectura i síntesi de documentació
- Definició d'estratègia de cerca en bases de dades, lectura comprensiva i elaboració de sinopsi del material llegit
- Elaboració d'informes i presentació pública de treballs
- Realització d'informes de pràctiques o individuals o grupals

ESTUDI

- Realització d'esquemes, mapes conceptuals i resums

NOTA: La metodologia docent i l'avaluació proposades poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries. L'equip docent detallarà a través de l'aula moodle o el mitjà de comunicació habitual el format presencial o virtual/on-line de les diferents activitats dirigides i d'avaluació, tenint en compte les indicacions de la facultat en funció del que permeti la situació sanitària.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes magistrals	24	0,96	3, 4, 6, 7, 8, 13, 14
Classes pràctiques	12	0,48	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13
Tipus: Supervisades			
Tutories individualitzades	8	0,32	1, 2, 6, 9, 12
Tutories seguiment grup	8	0,32	1, 2, 9, 11, 12
Tipus: Autònomes			
Treball autònom	98	3,92	2, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13

Avaluació

Les competències d'aquesta matèria seran avaluades mitjançant diferents evidències.

De cadascun de les evidències s'explica el seu pes i la setmana de realització o lliurament estimat:

Evidència 1. Informe escrit de les lectures/seminaris: 15% (setmana 9)

Evidència 2. Propostes de Tallers d'intervenció o rehabilitació: 20% (setmana 11)

Evidència 3. Presentació oral de treballs: 15% (setmana 15)

Evidència 4. Informe escrit de treballs exposats: 10% (setmana 16)

Evidència 5. Una prova escrita tipus test: 40% (Segon període avaluatiu)

Codi Evidència	Denominació	Pes	Format (oral, escrit o ambdós)	Autoria col·lect
EV1	Informe Seminari/discussió de lectures	15	escrit	
EV2	Tallers d'intervenció	20	ambdós	
EV3	Informe escrit de la presentació oral	10	escrit	
EV4	Presentació oral de treballs	15	oral	
EV5	Prova escrita	40	escrit	

Per a poder fer aquestes evidències es requereix la presència (assistència) de l'alumnat en les diferents activitats proposades.

Es considerarà que un/a estudiant ha superat l'assignatura si en el conjunt de les 5 evidències obté una puntuació igual o superior a 5, i com a mínim en l'evidència 5 (prova escrita tipus test) ha tret un 2. L'estudiant que NO presenti totes les evidències NO superarà l'assignatura, malgrat que en el còmput global la nota sigui igual o superior a 5.

Un cop superada l'assignatura (nota ≥ 5). No es poden establir sistemes per millorar la qualificació final un cop superada l'assignatura/mòdul (basat en l'art 116, punt 5 de la Normativa UAB).

Un/a estudiant que hagi lliurat evidències d'aprenentatge amb un pes igual o superior a 4 punts (40%) constarà com a "avaluable".

La prova de recuperació només la podrà fer l'alumnat que tingui una qualificació d'avaluació continuada mínima de 3,5, però inferior a 5. Per tal de poder optar a aquesta prova cal que l'alumnat hagi estat prèviament avaluat en un conjunt d'activitats el pes de les quals equivalgui a un mínim de 2/3 parts de la qualificació total de l'assignatura.

Aquesta prova de recuperació consistirà en preguntes escrites corresponents a les evidències no superades i no serveix per a pujar nota si un/a estudiant ja l'ha aprovat.

La nota màxima que pot obtenir en l'assignatura un estudiant que realitza la prova de recuperació és un 5.

No es preveu que l'alumnat de 2^a o posterior matrícula s'avaluï mitjançant una única prova de síntesi no recuperable

CÒPIA O PLAGI: Segons l'Art 116, punt 10 Normativa UAB, en cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat (còpia, plagi, suplantació d'identitat o falsificació de signatura en la llista d'assistència presencial i/o altres conductes acadèmiques deshonestes...) que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura/mòdul, la qualificació final serà 0.

Més informació sobre pautes d'avaluació :

<https://www.uab.cat/web/estudiar/graus/graus/avaluacions-1345722525858.html>

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Ev 1. Informe Seminari/discussió de lectures	15	0	0	1, 2, 6, 7, 9, 10, 11, 13
Ev 2. Taller d'intervenció	20	0	0	5, 7, 9, 10, 12, 13
Ev 3. Informe escrit de la presentació oral	10	0	0	1, 2, 6, 7, 9, 11, 12, 13
Ev 4. Presentació oral de treballs	15	0	0	1, 2, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13
Ev. 5 Prova escrita	40	0	0	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 13, 14

Bibliografia

Bibliografia general

Bàsica:

- Ballesteros, S. (2016). (ed.). *Factores protectores del envejecimiento cognitivo*. Madrid: UNED.
- Da Silva Rodrigues, C.I. (2018). *Neuropsicología del envejecimiento*. México: Editorial El Manual Moderno.
- de Bono, E. (1997). *Aprende a pensar por ti mismo*. Barcelona: Paidós.
- Fernández Abascal, E. (2009) (Ed.). *Emociones positivas*. Madrid: Pirámide.
- Fernández-Castro, J., Pintanel, M. i Chamarro, A. (2005). *Manual de psicología del pensamiento*. Bellaterra: UAB Servei de publicacions.
- Fernández-Berrocal, P. i Santamaría, C. (2001) (Eds.). *Manual práctico de psicología del pensamiento*. Barcelona: Ariel.
- Martínez Rodríguez, T. (2002). *Estimulación cognitiva: Guía y material para la estimulación*. Oviedo: Gobierno del Principado de Asturias. Consejería de Asuntos Sociales.
- Mayer, E.E. (1986) *Pensamiento, resolución de problemas y cognición*. Barcelona: Paidós.
- Moreno, C. y ramírez (Eds.) (2021). *Evaluación psicológica. procesos, técnicas y aplicaciones en áreas y contextos*. Madrid: UNED.
- Complementària:
- Aguado, L. (2005). *Emoción, afecto y motivación*. Madrid: Alianza Editorial.
- Autores Varios. (2009). *Guía de Práctica Clínica de Intervenciones Psicosociales en el Trastorno Mental Grave*. Madrid: Ministerio de Ciencia e Innovación
- Ayuso, M. C. (1997). *Razonamiento y racionalidad*. Barcelona: Paidós.
- Carretero, M., Almaraz, J. i Fernández-Berrocal, P. (1995). *Razonamiento y comprensión*. Madrid: Paidós.
- Carretero, M i García-Madruga, J. A. (1989). *Lecturas de psicología del pensamiento. Razonamiento, solución de problemas y desarrollo cognitivo*. Madrid: Alianza.
- Garnham, A. I Oakill, J. (1994). *Thinking and reasoning*. Traducció: *Manual de Psicología del Pensamiento*. Madrid: Paidós, 1996.
- Junqué, C., Bruna, O., Mataró, M. (1998). *Traumatismos craneoencefálicos. Un enfoque desde la Neuropsicología y la Logopedia*. Barcelona: Elsevier-Masson.
- Kaufman, J.C. y Baer, J. (2005). *Creativity across domains: faces of the muse*. Mahwah, New Jersey : Lawrence Erlbaum
- Morrison, V. i Bennet, P. (2008). *Psicología de la Salud*. Madrid: Pearson, Capítols: 1-7, 17 i 18
- Al llarg del curs el professor anirà proporcionant bibliografia específica d'alguns dels temes i seminaris que es tracten a classe.

Programari

No aplicable